

Ebeveynlik Biçimlerinin Değerlendirilmesi: Young Ebeveynlik Ölçeği'nin Psikometrik Özelliklerine İlişkin Bir İnceleme

Gonca Soygüt
Hacettepe Üniversitesi

Zehra Çakır
Hacettepe Üniversitesi

Alp Karaosmanoğlu
Psikonet

Özet

Bu çalışmada, Young (1994) tarafından geliştirilen Young Ebeveynlik Ölçeği (YEBÖ)'nin Türk üniversite örneklemleri üzerinde geçerlik ve güvenilirliğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma farklı fakülte ve sınıflara devam eden üniversite öğrencilerinden oluşan bir örneklem üzerinde yürütülmüştür ($N = 107-994$). Varimax rotasyonu ile yapılan temel bileşenler analizi sonucu, ölçeğin Türkçe Anne ve Baba formları için 10 faktörlü ortak bir yapının uygun olduğu görülmüştür. Belirtilen faktörler açısından yürütülen test-tekrar test ve iç tutarlık analizlerinde istatistiksel olarak anlamlı katsayılarla ulaşılmıştır. Birleşen geçerliğine ilişkin incelemeler açısından, SCL-90-R ile incelenen korelasyon katsayıları istatistiksel olarak anlamlı olup, ilişkilerin yönü kuramsal olarak beklendiği şekilde gözlenmiştir. Bir ön çalışma kapsamında, normal ve klinik örneklem verileri üzerinde yürütülen t-testi analizine göre, bazı ebeveynlik boyutları bakımından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu izlenmiştir ($N = 100-38$). Bulgular doğrultusunda, YEBÖ'nün, Türkiye'de yürütülen klinik uygulama ve araştırma faaliyetlerinde kullanılabilirliği açısından, kabul edilebilir düzeylerde geçerli ve güvenilir bir değerlendirme aracı olduğu düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Young Ebeveynlik Ölçeği, geçerlik ve güvenilirlik

Abstract

The aim of this study was to examine validation and reliability of the Turkish Young Parenting Inventory, which was originally developed by Young (1994). University students, attending to different faculties and classes, have participated in the study ($N = 107-994$). Principal components analysis with varimax rotation was carried out, and 10 common factor structures emerged for both mother and father forms of the inventory. The test-retest reliability and internal consistency analyses revealed statistically significant correlation coefficients. As preliminary evidence to convergent validity, correlational analyses on theoretically related variables (SCL-90-R) showed statistically significant coefficients; and the direction of relations were congruent with theoretical expectations. Furthermore, to examine discriminant validity, t-test analyses were carried out on clinical and normal samples, and the results showed that there were significant differences between the groups on some dimensions of the Turkish YPI ($N = 100-38$). As preliminary evidences, our findings point out that factor structure of the Turkish YPI is generally consistent with previous studies; and it has acceptable levels of reliability and validity.

Key words: The Turkish Young Parenting Inventory, validity and reliability

Şema odaklı yaklaşımlar arasında terminolojik farklar bulunmakla birlikte, şemalar, Bowlby 'nin (1973) bağlanma kuramından hareketle, temelde bağlanma figürleri ile olan etkileşimlerin temsilleri olarak tanımlanmaktadır (örn. Safran, 1990, Young ve Lindeman, 1992). Bu açıdan, Young, Klosko ve Weishaar'a (2003) göre, çocuklukta karşılanması gereken evrensel bazı temel duygusal gereksinimler bulunmaktadır. Bu gereksinimler, diğerlerine güvenli bağlanma; otonomi, yetkinlik ve kimlik algısı; duyguların ve gereksinimlerin ifade edilmesi ile içinden geldiği gibi (spontan) olma ve oyun olarak önerilmektedir. Yazarlara göre, bireylerin psikolojik olarak sağlıklı ve uyumlu gelişebilmeleri için bu gereksinimlerinin karşılanması gerekmektedir. Bu açıdan, şemaların kökeninde erken dönem yaşantıların önemi vurgulanmakta ve özellikle çoğu uyumsuz şemanın temelinde bazı örseleyici çocukluk yaşantılarının bulunduğu önerilmektedir. Buna göre, başta bağlanma kuramı olmak üzere, pek çok kuramda da değinilmiş olduğu gibi, çocuğun ailesine ilişkin temsilleri, çocuğun tüm dünyaya ilişkin temsillerinin temelini oluşturduğundan, yaşamın erken dönemlerinde ebeveynlerle yaşanan etkileşimler büyük önem taşımaktadır. Uyumsuz şemalar aktive olduklarında genellikle çocuklukta ebeveynlerle yaşanan sahnenin bir benzeri yaşanmaktadır. Young ve arkadaşlarına (2003) göre, şemaların gelişiminde, akranların, okulun ve diğer sosyal- kültürel yapıların etkisi de gözlenebilmekle beraber, bu etkenlerin yol açtığı şemalar, ebeveynlerle etkileşim sonucu gelişen şemalar kadar güçlü ya da yaygın değildir (örn., sosyal izolasyon şeması). Yazarlarca önerilen model çerçevesinde, gereksinimlerin engellenmesi; örselenme kurbanlaştırılma; aşırı korunma; önemli diğer kişilerin seçici içselleştirilmesi ya da seçici özdeşim kurma erken dönem uyumsuz şemaların gelişimiyle ilişkili dört temel erken dönem yaşantıdır.

Aktarılan kavramsallaştırmalar temelinde, Young (1994) tarafından geliştirilen, Young Ebeveynlik Ölçeği (YEBÖ) erken dönem uyumsuz şemaların temelini oluşturan çeşitli ebeveynlik biçimlerini değerlendirmektedir. Özgün formda yer alan maddeler; Duygusal Yoksunluk, Terk Edilme/İstikrarsızlık, Güvensizlik/Suistimal Edilme, Hastalıklar ve Tehditler Karşısında Dayanıksızlık, Bağımlılık/Yetersizlik, Kusurluluk/Utanc, Başarısızlık, Yüksek Standartlar/Aşırı Eleştiricilik, Kendini Feda, Hak Görme/Büyüklik, Yetersiz Özdenetim, İç İçe Geçme/Gelişmemiş Benlik, Karamsarlık, Duyguları Bastırma, Cezalandırılma, Onay Arayıcılık ve Boyun Eğicilik ve Sosyal İzolasyon/Yabancılaşma şemalarıyla ilişkilidir.

Ölçeğin özgün formuna ilişkin geçerlik-güvenirlik çalışmaları halen devam etmekte olduğundan alanda sınırlı çalışmaya ulaşılabilmektedir. Sheffield, Waller, Emanuelli, Murray ve Meyer (2005) tarafından üniversite

örnekleminde yürütülen çalışma, ölçeğin 37 maddeden oluşan kısaltılmış bir formunun kabul edilebilir düzeyde geçerlik ve güvenilirliğe sahip olduğunu göstermiştir. Çalışmada ilk olarak anne için 11, baba için 14 faktörlü yapılara ulaşılmış, ardından anne ve baba formları için ortak olarak Duygusal Olarak Yoksun Bırakan, Aşırı Koruyucu, Küçümseyici, Mükemmeliyetçi, Karamsar/Korkulu, Kontrol Edici, Duygusal Bakımdan Bastırılmış, Cezalandırıcı ve Koşullu/Narsistik ebeveynlik boyutları belirlenmiştir. Bahsedilen boyutlarının iç tutarlıklarının .67 - .92 arasında; test- tekrar test güvenilirliğinin ise alt boyutlar için .53-.85 arasında değiştiği belirtilmiştir. Yine aynı çalışmada ölçeğin yapı geçerliğini incelemek amacıyla Young Şema Ölçeği (YŞÖ) Kısa Form alt boyutları ile ebeveynlik ölçeği alt boyutları arasındaki Spearman rho korelasyonları incelenmiş, YEBÖ'nün pek çok alt boyutunun YŞÖ alt boyutları ile anlamlı korelasyonlar gösterdiği rapor edilmiştir.

Sheffield, Waller, Emmanuelli ve Murray (2006) tarafından ölçeğin ölçüt geçerliğine ilişkin olarak yürütülen bir başka çalışmada ise dürtüsel davranışlar ve Kısa Semptom Envanteri'nin somatizasyon alt boyutu ile YEBÖ'nün çeşitli alt boyutları arasında anlamlı ilişkiler olduğu belirtilmiştir. Bu çalışmada, Young Şema Ölçekleri'nin Türk örnekleminde geçerlik ve güvenilirliğini incelediğimiz bir dizi araştırma kapsamında, YEBÖ'nün üniversite örnekleminde üzerindeki psikometrik özelliklerinin ele alınması amaçlanmıştır. Araştırmanın başlıca amacı, Türkiye'deki Şema Terapi uygulamalarının yürütülmesine olanak sağlayacak bir altyapı oluşturmaktır. Şema Terapi süreci, önerilen şema alt boyutlarına göre planlandığı için klinik gözlem ve değerlendirmelere ek olarak, YEBÖ aracılığıyla da, vakalara özgü gelişimsel örüntüler belirlenebilmektedir.

Böylelikle, Şema Terapi protokolünün, değerlendirme sürecinin yer aldığı ilk aşamasında, hastaların yukarıda sözü edilen ölçeklere verdikleri yanıtlar üzerinden, ebeveynlik biçiminin, erken dönem uyumsuz şemaların oluşumu ve sürdürülmesindeki rolüne ilişkin bir formülasyona ve tedavi planına ulaşılması hedeflenmektedir. Hastaların belirli bir puanın üzerinde rapor ettikleri her bir madde, görüşmede hastanın yaşamındaki önemli erken dönem yaşantılar bağlamında değerlendirilmektedir. Dolayısıyla, Türkiye'de Şema Terapi uygulamalarının yürütülebilmesi söz konusu değerlendirme araçlarının uyarlanmasını önemli kılmaktadır. Diğer taraftan, şema odaklı araştırmaların dünyada da, Türkiye'de de başlangıç aşamasında olduğu göz önünde bulundurulduğunda, çalışmanın diğer bir amacı ise şema ölçeklerinin Türkiye'de sürdürülecek şema odaklı araştırmalarda kullanımına olanak sağlamaktır.

Yöntem

Katılımcılar

Çalışmaya, ağırlıklı olarak Hacettepe ve Boğaziçi Üniversiteleri olmak üzere, farklı üniversitelerin çeşitli fakülte ve bölümlerinin 1-4 sınıflarına ve lisansüstü programlarına devam eden 17-34 yaş arasındaki 1035 öğrenci katılmıştır. Verilerin kullanılacak istatistiksel analizlere uygunluğunun sınanması aşamasında eksik ya da yanlış doldurulmuş ölçek formlarının dışarıda bırakılması ve aşırı değer analizi sonrası 41 katılımcıya ait veriler çalışmaya katılmadığından ilgili analizler 994 kişi üzerinden yürütülmüştür. Katılımcıların 590'ı kadın (% 59,4) 348'i (% 35) erkektir. Katılımcıların yaş ortalaması 21.01'dir ($S = 2.26$). Test-tekrar test güvenilirliğinin sınanması açısından, katılımcıların 107'sine tekrar uygulama yapılmıştır. Üçüncü bir çalışma olarak, YEBÖ'nün birleşen geçerliğinin ortaya konması amacıyla 251 kişiden oluşan bir örnekleme YEBÖ ve SCL-90-R ölçekleri uygulanmıştır. Katılımcı sayıları, çalışmanın aşamalarına göre değiştiği için örneklem büyüklüğüne ilişkin bilgiler ilgili analizlerin aktarılması sırasında verilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Demografik Bilgi Formu. Katılımcıların yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, yaşadıkları yer gibi sosyodemografik özelliklerinin değerlendirilmesi amacıyla demografik bilgi formu kullanılmıştır.

Young Ebeveynlik Ölçeği (YEBÖ). YEBÖ, 72 maddeden oluşmakta ve anne-babanın erken dönem uyumsuz şemaların temelini oluşturduğu düşünülen çeşitli davranışlarını içermektedir. Yönergede, katılımcıdan anne- babasını tarif eden davranışları, hem anne hem de babasını çocukluğu sırasında en iyi tanımlayan şekliyle 1 (tamamıyla yanlış) ile 6 (ona tamamı ile uyuyor) arasında derecelendirmesi istenmektedir. Duygusal Yoksunluk şemasını temsil eden ilk beş maddeden alınan düşük puanlar şemanın oluşumuna yönelik ebeveynlik biçimlerini temsil ettiklerinden bu 5 madde ters olarak puanlanmaktadır. Yüksek puanlanan maddeler ebeveynin erken dönem uyumsuz şema oluşumuna yönelik olumsuz ebeveynlik tutumlarına işaret etmektedir.

Ölçeğin özgün formu, 17 erken dönem uyumsuz şemanın temelini oluşturduğu düşünülen ebeveynlik biçimlerine karşılık gelen 17 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar duygusal gereksinimlerinin diğerleri tarafından karşılanmayacağı beklentisine ilişkin Duygusal Yoksunluk ("bana karşı sıcaktı ve fiziksel olarak şefkatliydi", bu madde ters puanlanmaktadır); önemli diğerleriyle olan yakın ilişkilerinin kalıcı olmayacağı inancına ilişkin Terk Edilme/İstikrarsızlık ("uzun süreler boyunca beni terk etti veya yalnız bıraktı"); diğerlerinin fırsatını bulduklarında kişisel çıkarları için kendilerini

kullanacağı, inciteceği, yalan söyleyeceği, kandıracağı, küçük düşüreceği ya da manipüle edeceği beklentisine ilişkin Güvensizlik/Suistimal Edilme ("beni dövdü, duygusal veya cinsel olarak taciz etti"); her an baş edemeyeceği felaketler olacağına yönelik aşırı bir korku yaşamaya ilişkin Hastalıklar ve Tehditler Karşısında Dayanaksızlık ("beni aşırı korurdu"); başkalarının yardımı olmadan günlük sorumluluklarını yerine getiremeyeceğine ya da diğerlerine bağımlı olduğu inancına ilişkin Bağımlılık/Yetersizlik ("işleri kendi başıma yapmama fırsat vermeden çoğu işimi o yaptı"); kendini kusurlu, kötü, değersiz, aşağı hissetmeye ve sevilemez olduğuna inanmaya ilişkin Kusurluluk/Utaç ("bana kendimi sevilmeye layık olmayan veya dışlanmış biri gibi hissettirdi"); yaşamın çeşitli alanlarında diğerlerinden daha yetersiz olduğuna ve kaçınılmaz olarak başarısız olacağı inancına ilişkin Başarısızlık ("hayatta başarısız olacağıma inandı"); çeşitli olumsuz duygulardan ve onaylanmamaktan kaçınabilmek için çeşitli ulaşılması oldukça güç standartları içselleştirmeye ve bu standartlar sebebiyle eleştirel olmaya ilişkin Yüksek Standartlar/Aşırı Eleştiricilik ("pek çok alanda mükemmeliyetçiydi; ona göre her şey olması gerektiği gibi olmalıydı"); kendi ihtiyaçlarını arka plana atmak pahasına diğerlerinin gereksinimlerini karşılamaya çalışmaya ilişkin Kendini Feda ("hep mutsuzdu; destek ve anlayış için hep bana dayandı"); diğer insanlardan üstün olduğu, bu yüzden çeşitli ayrıcalıkları ve özel hakları olduğu inancına ilişkin Hak Görme/Büyüklik ("diğer insanlara karşı sorumluluklarının olduğunu bana öğretmedi"); dürtülerini ve duygularını kontrol edemeye ilişkin Yetersiz Özdenetim ("bana çok az kural koydu veya sorumluluk verdi"); önemli diğer kişilerle bireyselleşmeyi engelleyecek derecede iç içe olmaya ve kendine ait bir kimlik duygusunun olmamasına ilişkin İç İçe Geçme/Gelişmemiş Benlik ("onun çok güçlü bir insan olmasından dolayı büyürken kendi yönümü belirleyemiyordum"); yaşamın olumsuz taraflarına odaklanmaya ve hayatın çeşitli alanlarında işlerin kötü gideceği beklentisine ilişkin Karamsarlık ("kötümser bir bakışı açısı vardı, hep en kötüsünü beklerdi"); içten gelen duygu ve davranışların bastırılmasına ilişkin Duyguları Bastırma ("kapalı birisiydi; duygularını çok nadir açardı"); hata yapan kişilerin hatalarından dolayı sert bir biçimde cezalandırılması gerektiği inancına ilişkin Cezalandırılma ("yanlış yaptığımda bana aptal veya salak gibi kelimelerle hitap ettiği olurdu"); benlik saygısını sürdürebilmek adına diğerlerinin onayını kazanmaya çalışmaya ilişkin Onay Arayıcılık ("başarılı olduğum zaman beni daha çok sever veya bana daha çok özen gösterirdi") ve terk edilmekten, diğerlerinin öfkesinden ya da zarar görmekten kaçınabilmek için kontrolün başkalarına bırakılmasına ilişkin Boyun

Eğicilik (“benim fikrim veya isteklerim önemsizmiş gibi davrandı”) şemalarıyla ilişkilidir.

Belirti Tarama Listesi (SCL-90-R). Deragotis (1977, 1994; akt. Dağ, 1991; 2000) tarafından geliştirilen ölçeğin ülkemizdeki geçerlik- güvenirlik çalışmaları Dağ (1991) tarafından yürütülmüştür. Psikolojik ve bedensel belirtileri, bireyin içinde bulunduğu zorlanmanın ya da yaşadığı olumsuz stres tepkisinin düzeyini ölçmeye yönelik psikiyatrik bir tarama aracı olan ölçek 5 dereceli (hiç/çok az/orta derecede/oldukça fazla/ileri derecede) Likert tipi değerlendirmeye dayanan 90 maddeden oluşmakta ve kendini bildirimine dayanmaktadır. Ölçeğin 9 ayrı belirti grubunu yansıtan 9 alt ölçeği bulunmaktadır: Somatizasyon, Obsesif- Kompulsif, Kişilerarası Duyarlık, Depresyon, Kaygı, Düşmanlık, Fobik Kaygı, Paranoid Düşünce ve Psikotizm. Ölçeğin ayrıca Genel Belirti Düzeyi (GSI), Pozitif Belirti Toplamı (PST) ve Pozitif Belirti Düzeyi (PSDI) olmak üzere üç indeksi ve suçluluk duyguları, yeme sorunları ve uyku ile ilgili sorunları değerlendiren maddelerden oluşan bir ek ölçeği bulunmaktadır. Ölçeğin özgün ve Türkçe formuna ilişkin çalışmalar ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğuna işaret etmektedir. Ölçek ülkemizde de pek çok çalışmada kullanılmıştır.

İşlem

Çeviri Çalışması. YEBÖ'nün içeriği göz önünde bulundurulduğunda, geri-çevirme yönteminin, Savaşır (1994) tarafından işaret edildiği gibi, geçerlik ve anlaşılabilirlik sorunları taşıyabileceği düşünülmüştür. Dolayısıyla, çeviri çalışmasında, tek-yönde çeviri süreci takip edilerek Savaşır tarafından önerilen, “çevirinin başka çevirmenlerce denetimi” ve “çeviri sonrası sorgulama” yöntemi kullanılmıştır. Buna göre, ölçeğin üçüncü yazar tarafından yapılan çevirisi, klinik psikoloji alanında uzman iki değerlendirici tarafından kontrol edilmiştir. Uzman önerileri doğrultusunda yapılan düzenlenmenin ardından ölçek, 20 kişiden oluşan bir öğrenci grubuna, dilin ve ifadelerin anlaşılabilirliği bakımından değerlendirilmesi için verilmiş; geribildirimler doğrultusunda ifadelerde gerekli değişiklikler yapılarak son halini almıştır.

Asıl Çalışma. Katılımcılar, gönüllülük esasına dayalı olarak, demografik form ve farklı setler halindeki ölçeklerden oluşan anket bataryalarını gruplar halinde doldurmuşlardır. Tekrar-test uygulamasının yapılacağı gruplarda ise ikinci bir uygulama yapılacak olması sebebiyle katılımcılardan daha sonra da hatırlayacakları numara ya da rumuzlarla kendilerini tanımlamaları istenmiştir.

Bulgular

Verilerin Kullanılacak İstatistiksel Yöntemlere Uygunluğunun Sınanması

Kayıp verilerin güvenirliği düşürmesinin önüne geçmek amacıyla ölçeğin madde sayısı dikkate alınarak ($N = 72 \times 2$) madde sayısının % 10'undan fazlasını boş bırakan (tüm ölçek için yaklaşık olarak 14 maddeye karşılık gelmektedir) 22 katılımcı analizlere dahil edilmemiştir. Aşırı değerlerin saptanması ölçütünün yerine getirilmesi amacıyla çalışma çerçevesinde tek değişkenli aşırı değerler incelenmiştir. Maddeler için faktör analizi yapılacak olması da göz önünde bulundurularak, ilk olarak her bir madde için Z değerlerine bakılmıştır. Ölçeğin kuramsal yapısı ve klinik alandaki kullanımında aşırı değerlerin (5 ve 6 puanları) önemi göz önünde bulundurularak $Z = \pm 5$ alınmış, buna göre Z değeri 5'in üzerinde olan maddelerin bulunduğu 18 katılımcı çalışmaya dahil edilmemiştir. Madde bazında Z değerlerine bakılmasının ardından, toplam puan üzerinden Z değeri hesaplanmış, ± 3.29 değerinin üzerinde kaldığı anlaşılan 1 katılımcıya ait veri de analize dahil edilmemiştir.

Ölçeğin Faktör Yapısı

Ölçeğin yapı geçerliliğini incelemek amacıyla Temel Bileşenler Analizi ile Açımlayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. İlgili analiz, Anne ve Baba formları için ayrı ayrı olarak 17-34 yaş arasındaki 994 katılımcı üzerinde yürütülmüştür. Temel bileşenler analizi varimax rotasyonu ile yürütülmüş, kesim noktası .33 olarak alınmıştır. Analizler sonucunda hem anne hem baba formunda özdeğeri 1'in üzerinde olan 10 faktörlü yapının veriye uygun olduğu gözlenmiştir. Oluşan faktörler Anne formunda (YEBÖ-A) varyansın % 47.69'unu, Baba formunda (YEBÖ-B) ise % 51.61'ini açıklamaktadır. Anne formunda yürütülen analiz sonucu 55. maddenin hiçbir faktöre yüklenmediği görülmüştür. Ayrıca bazı maddelerin çapraz yüklendiği görülmüş, çapraz yüklenen bu maddeler kuramsal olarak anlamlı oldukları faktör yapılarının altına yerleştirilmişlerdir.

Baba formunda ise 2 maddenin (44 ve 55) herhangi bir faktör altına yüklenmediği belirlenmiştir. Baba formunda da çapraz yüklenen maddeler kuramsal olarak anlamlı oldukları faktör yapılarının altına yerleştirilmiştir. Her iki formda da faktörler ve içerdikleri maddeler bakımından büyük oranda örtüşme olduğunun gözlenmesi sonucu, Sheffield ve arkadaşlarının (2005) çalışmasında olduğu gibi, YEBÖ Anne ve Baba formları için ortak bir form oluşturulmasının uygun olabileceği düşünülmüştür. Buna göre her iki formda da aynı faktörün altına yüklenen ortak maddeler alınarak ortak bir form oluşturulmuştur. Oluşturulan ortak form sonrası 8 madde [15 (“hasta olacağım diye çok endişelenirdi”), 27 (“başarılı olmamı gerçekten istemedi”), 33 (“aile için kendi isteklerini feda etti”), 34 (“günlük sorumluluklarının pek

Tablo 1. Young Ebeveynlik Ölçeği Faktör Yapısı

Madde	Faktör Yüğü	
	A	B
Faktör 1 (Açıklanan varyans: A = 17.40, B = 2.20/ Özdeğer: A = 12.50, B = 14.50)		
42. Eğer işler düzgün ve yeterince hızlı yapılmazsa sabırsızlanırdı.	.70	.67
41.Neyin doğru neyin yanlış olduğu hakkında kesin ve katı kuralları vardı.	.68	.66
6. Her şey onun kontrolü altında olmalıydı	.64	.64
46. Çok talepkardı; her şeyin onun istediği gibi olmasını isterdi.	.63	.61
39. Pek çok alanda mükemmeliyetçiydi; ona göre her şey olması gerektiği gibi olmalıydı.	.58	.68
32. Her şey onun kurallarına uymalıydı.	.56	.58
4. İşlerin tam ve iyi olarak yapılmasına, eğlenme veya dinlenmekten daha fazla önem verdi.	.55	.60
54. Onun çok güçlü bir insan olmasından dolayı büyürken kendi yönümü belirleyemiyordum.	.50	.48
65. Yanlış bir şey yaptığımda kızardı veya sert bir şekilde eleştirdiği olurdu.	.44	.44
4. Yaptığım hiçbir şeyin yeterli olmadığını hissetmeme sebep oldu.	.43	.45
31. Hayatımı o kadar çok kontrol altında tuttu ki çok az seçme özgürlüğüm oldu.	.42	.42
37. Kendisinden beklentisi hep çok yüksekti ve bunlar için kendini çok zorlardı.	.37	.47
Faktör 2 (Açıklanan varyans: A = 9.30, B = 1.10/ Özdeğer: A = 6.70, B = 7.27)		
23. Bana hep bende yanlış bir şey varmış gibi davrandı.	.74	.71
26. Bana salakmışım veya beceriksizmişim gibi davrandı.	.71	.76
29. Benim fikrim veya isteklerim önemsizmiş gibi davrandı.	.68	.63
22. Bana kendimi sevilmeye layık olmayan veya dışlanmış bir gibi hissettirdi.	.68	.67
24. Önemli konularda kendimden utanmama neden oldu.	.65	.55
28. Hayatta başarısız olacağıma inandı.	.63	.75
3. Benim ihtiyaçlarımı gözetmeden kendisi ne isterse onu yaptı.	.50	.75
21.Beni çok eleştirirdi.	.44	.43
8. Kardeş(ler)imi bana tercih etti	.38	.42
Faktör 3 (Açıklanan varyans: A = 4.21, B = 4.32/ Özdeğer: A = 3.03, B = 3.10)		
4. Beni dinledi, anladı ve duygularımızı karşılıklı paylaştık*.	.78	.80
2. Bana vaktini ayırdı ve özen gösterdi*	.78	.78
3. Bana yol gösterdi ve olumlu yönlendirdi*.	.76	.77
1. Beni sevdi ve bana özel birisi gibi davrandı*.	.72	.68
5. Bana karşı sıcaktı ve fiziksel olarak şefkatliydi*.	.69	.68
52. Birbirimizi çok iyi anlayacak kadar yakındık*.	-.62	-.70
36. Bana güçlü olduğumu ve diğer insanlara yardım etmem gerektiğini hissettirdi*.	-.48	-.60
45. Diğer insanlardan daha önemli ve daha iyi olduğumu hissettirdi*.	-.42	-.46
Faktör 4 (Açıklanan varyans: A = 3.25, B = 3.16/ Özdeğer: A = 2.34, B = 2.28)		
12. Beni kendi amaçları için kullandı.	.66	.36
13. İnsanların canını yakmaktan hoşlanırdı.	.64	.44
1. Bana yalan söyledi, beni kandırdı veya bana ihanet etti.	.63	.58
11. Beni dövdü, duygusal veya cinsel olarak taciz etti.	.61	.43
9. Uzun süreler boyunca beni terk etti veya yalnız bıraktı.	.61	.65
7. Dengesizdi, ne yapacağı belli olmazdı veya alkolikti.	.58	.54
6. Ben çocukken öldü veya evi terk etti.	.34	.51

Tablo 1 devam. Young Ebeveynlik Ölçeği Faktör Yapısı

Madde	Faktör Yüğü	
	A	B
Faktör 5 (Açıklanan varyans: A = 2.82, B = 3.09 / Özdeğer: A = 2.04, B = 2.22)		
17. Beni aşırı korurdu.	.66	.53
2. Bana hep daha çocukmuşum gibi davrandı.	.65	.70
19. İşleri kendi başıma yapmama fırsat vermeden çoğu işimi o yaptı.	.61	.66
14. Bir yerimi inciteceğim diye çok endişelenirdi.	.55	.47
16. Evhamlı veya fobik/korkak bir insandı.	.42	.43
53. Ondan tam olarak ayrı bir birey olduğumu hissedemedim veya bireyselliğimi yeterince yaşayamadım.	.39	.36
18. Kendi kararlarımaya veya yargılarıma güvenememe neden oldu.	.35	.35
Faktör 6 (Açıklanan varyans: A = 2.43, B = 2.46/ Özdeğer: A = 1.75, B = 1.77)		
7. Başarı ve rekabete çok önem verirdi.	.69	.71
71. Başkalarının gözünde benim davranışlarımın onu ne duruma düşüreceği ile çok ilgiliydi.	.65	.65
72. Başarılı olduğum zaman beni daha çok sever veya bana daha çok özen gösterirdi.	.61	.61
69. Sosyal statü ve görünümüne önem verirdi.	.59	.64
38. Benden her zaman en iyisini yapmamı bekledi.	.44	.40
Faktör 7 (Açıklanan varyans: A = 2.30, B = 2.38/ Özdeğer: A = 1.66, B = 1.72)		
48. Bana çok az disiplin veya terbiye verdi.	.66	.67
49. Bana çok az kural koydu veya sorumluluk verdi.	.57	.63
51. Disiplinsiz bir insandı.	.53	.63
47. Diğer insanlara karşı sorumluluklarımın olduğunu bana öğretmedi.	.53	.67
25. Okulda başarılı olmam için gereken disiplini bana kazandırmadı.	.48	.63
5. Aşırı sinirlenmeme veya kontrolümü kaybetmeme izin verirdi.	.45	.63
Faktör 8 (Açıklanan varyans: A = 2.12, B = 2.22/ Özdeğer: A = 1.53, B = 1.60)		
58. Kötümser bir bakışı açısı vardı, hep en kötüsünü beklerdi.	.63	.64
59. Hayatın kötü yanları veya kötü giden şeyler üzerine odaklanırdı.	.62	.66
56. Ailemizin ekonomik sorunları ile ilgili çok endişeli idi.	.36	.38
Faktör 9 (Açıklanan varyans: A = 2.02, B = 1.86 / Özdeğer: A = 1.45, B = 1.34)		
66. Yanlış bir şey yaptığımda beni cezalandırdığı olurdu.	.45	.58
67. Yanlış yaptığımda bana aptal veya salak gibi kelimelerle hitap ettiği olurdu.	.44	.57
68. İşler kötü gittiğinde başkalarını suçlardı.	.42	.44
63. Kızgınlığı çok nadir belli ederdi.	-.40	-.43
Faktör 10 (Açıklanan varyans: A = 1.84, B = 1.82 / Özdeğer: A = 1.32, B = 1.31)		
64. Kapalı birisiydi; duygularını çok nadir açardı.	.67	.72
61. Duygularını ifade etmekten rahatsız olurdu.	.56	.60
62. Hep düzenli ve tertipliydi; değişiklik yerine bilineni tercih ederdi.	.42	.42

*Bu maddeler, faktör analizine ters puanlanarak dahil edilmişlerdir.

Not. A =Anne, B = Baba

çoğunu yerine getiremiyordu ve ben her zaman kendi payıma düşenden fazlasını yapmak zorunda kaldım”), 35 (“hep mutsuzdu; destek ve anlayış için hep bana dayandı”), 44 (“beni pek çok konuda şımarttı veya aşırı hoşgörülü davrandı”), 55 (“içimizden birinin uzağa gitmesi durumunda, birbirimizi üzebileceğimizi hissedirdim”) ve 57 (“küçük bir hata bile yapsam kötü sonuçların ortaya çıkacağını hissettirirdi”)] herhangi bir faktörün altına yerleşmemiştir; buna göre ölçek 64 maddeden oluşmaktadır. Özgün formdan farklı olarak, maddelerin buldukları faktöre zıt yüklenmelerinden hareketle, bazı maddelerin anlamsal içerikleri açısından ters olarak puanlaması gerektiği düşünülmüştür. Bu doğrultuda, 36., 45., 52. ve 63. maddelerin ters olarak puanlanmasının uygun olduğuna karar verilmiştir. Mevcut çalışmanın bulguları Tablo 1’de; Sheffield ve ark.’nın (2005) çalışmasıyla ilgili karşılaştırmalar ise Tablo 2’de sunulmuştur.

Birleşen Geçerlik. Birleşen geçerlik açısından, çalışmanın izleyen aşamasında 251 katılımcıdan gelen veriler üzerinde, alt ölçekler ve alanlar ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Bu amaçla, YEBÖ-A ve YEBÖ-B alt boyutları ile SCL-90’ın Genel Belirti Düzeyi İndeksi (GSI) ve Kaygı, Depresyon, Kişilerarası Duyarlık alt ölçekleri arasındaki korelasyonlar temel alınmıştır (bkz., Tablo 3).

Görüldüğü gibi, YEBÖ-A’nın alt boyutları ile SCL-90-R’nin GSI indeksi arasındaki korelasyonlar beklendiği yönde ve istatistiksel olarak anlamlıdır ($r = .12-.39$, $p < .05 - .01$ aralığında). Sadece, YEBÖ-A’nın, Sömürücü/İstismar Edici ve Değişime Kapalı/Duyularını

Bastıran Ebeveynlik boyutlarının GSI indeksi ile anlamlı korelasyon göstermediği gözlenmiştir. Diğer taraftan, YEBÖ-B alt boyutları ile SCL-90-R’nin GSI indeksi arasındaki korelasyonlar da beklendiği yönde ve istatistiksel olarak anlamlıdır ($r = .21 - .35$ aralığında, $p < .01$). YEBÖ-B formunda ise Sömürücü/İstismar Edici ve Aşırı İzin Verici/Sınırsız Ebeveynlik alt boyutları SCL-90-R’nin GSI indeksi ile anlamlı korelasyonlar göstermemiştir. SCL-90-R’nin Depresyon alt boyutunun YEBÖ-A alt boyutları ile arasındaki korelasyonlar $r = .13-.43$ ($p < .05 - .01$) arasında, YEBÖ-B alt boyutları arasındaki korelasyonlar ise $r = .18 - .36$ ($p < .01$) arasında değişmektedir. YEBÖ-A’nın Aşırı İzin Verici/Sınırsız Ebeveynlik alt boyutu ve YEBÖ-B’nin Aşırı İzin Verici/Sınırsız ve Sömürücü/İstismar Edici Ebeveynlik alt boyutları ile Depresyon alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar gözlenmiştir. Ölçeğin Kaygı alt boyutu ile YEBÖ-A arasında $r = .15 - .30$ ($p < .05 - .01$), YEBÖ-B arasında ise $r = .13 - .30$ ($p < .05 - .01$) aralığında anlamlı ilişkiler gözlenirken, Kişilerarası Duyarlık alt boyutu ile olan korelasyonların YEBÖ-A için $r = .12 - .36$ ($p < .05 - .01$), YEBÖ-B için $r = .21 - .34$ ($p < .01$) arasında değiştiği gözlenmiştir. Yapılan analizler, SCL-90-R’nin Kaygı alt boyutu ile YEBÖ-A’nın Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı, Sömürücü/İstismar Edici, Aşırı İzin Verici/Sınırsız, Değişime Kapalı/Duyularını Bastıran ve YEBÖ-B’nin Sömürücü/İstismar Edici ve Aşırı İzin Verici/Sınırsız Ebeveynlik alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar olmadığına işaret etmektedir. Benzer biçimde, Kişilerarası Du-

Tablo 2. Young Ebeveynlik Ölçeği Faktör Örüntülerinin Karşılaştırılması

<i>Sheffield ve Arkadaşları (2005)</i>	<i>Mevcut Çalışma (2008)</i>
Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Ebeveynlik	Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Ebeveynlik
Aşırı Koruyucu Ebeveynlik	Aşırı Koruyucu/Evhamlı Ebeveynlik
Küçümseyici Ebeveynlik	Küçümseyici/Kusur Bulucu Ebeveynlik
Kötümser/Endişeli Ebeveynlik	Kötümser/Endişeli Ebeveynlik
Kontrol Edici Ebeveynlik	Kuralcı/Kalıplı Ebeveynlik
Duyularını Bastıran Ebeveynlik	Kapalı/Duyularını Bastıran Ebeveynlik
Cezalandırıcı Ebeveynlik	Cezalandırıcı Ebeveynlik
Koşullu/Narsistik Ebeveynlik	Koşullu/Başarı Odaklı Ebeveynlik*
Mükemmeliyetçi Ebeveynlik	-
-	Aşırı İzin Verici/Sınırsız Ebeveynlik
-	Sömürücü/İstismar Edici Ebeveynlik

*Bu boyut madde içeriği bakımından Sheffield ve arkadaşlarının (2005) çalışması ile birebir örtüşme göstermekle birlikte, mevcut çalışmada “narsistik” terimi yerine, “Koşullu/Başarı Odaklı Ebeveynlik” olarak adlandırılması tercih edilmiştir.

Tablo 3. YEBÖ ile SCL-90-R Arasındaki Korelasyonlar

YEBÖ-A	GSI	Depresyon	Kaygı	Kişilerarası Duyarlık
Kuralcı/Kalıplayıcı	.35**	.36**	.26**	.30**
Küçümseyici/Kusur Bulucu	.39**	.43**	.30**	.36**
Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı	.14*	.18**	.08	.14*
Sömürücü/İstismar Edici	.10	.13*	.03	.12*
Aşırı Koruyucu/Evhamlı	.34**	.36**	.27**	.32**
Koşullu/Başarı Odaklı	.20**	.19**	.16*	.24**
Aşırı İzin Verici/Sınırsız	.12*	.12	.04	.12
Kötümser/Endişeli	.29**	.29**	.24**	.28**
Cezalandırıcı	.21**	.26**	.15*	.20**
Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran	.12	.14*	.06	.12*
YEBÖ-B				
Kuralcı/Kalıplayıcı	.35**	.33**	.30**	.34**
Küçümseyici/Kusur Bulucu	.32**	.36**	.22**	.34**
Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı	.21**	.28**	.13*	.21**
Sömürücü/İstismar Edici	.06	.12	.001	.05
Aşırı Koruyucu/Evhamlı	.30**	.30**	.25**	.30**
Koşullu/Başarı Odaklı	.23**	.18**	.23**	.23**
Aşırı İzin Verici/Sınırsız	.08	.10	-.01	.12
Kötümser/Endişeli	.28**	.28**	.24**	.24**
Cezalandırıcı	.24**	.26**	.18**	.23**
Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran	.24**	.30**	.16**	.26**

* $p < .05$, ** $p < .01$, $N = 251$

yarlık alt boyutu ile YEBÖ-A'nın Aşırı İzin Verici/Sınırsız ve YEBÖ-B'nin Aşırı İzin Verici/Sınırsız ve Sömürücü/İstismar Edici Ebeveynlik alt boyutları arasında da istatistiksel olarak anlamlı korelasyonlar gözlenmemiştir.

Ayrı Edici Geçerlik. Araştırmanın bu aşamasında, ayırt edici geçerliğe destek oluşturmak amacıyla, ulaşılan katılımcı sayısının sınırlı olmakla birlikte, klinik bir örneklem üzerinde de bazı incelemeler yapılmıştır. Klinik örneklem, özel bir psikoterapi merkezine başvuran vakalardan oluşmuştur [$N = 38$, $K = 29$ (% 76.3), $E = 9$ (% 23.7)]. Grubun yaş ortalaması 38.43 ($S = 6.93$) iken, yaş ranjı 21-42 arasındadır. Tanıya ilişkin değerlendirmeler bir psikiyatri uzmanı tarafından yapılmıştır. Katılımcıların yaklaşık % 30'lük bölümü kaygı bozukluğu ve depresyon tanısı alırken, diğer bölümü herhangi bir tanı ölçütünü karşılamayan, ağırlıklı olarak kişilerarası ilişki sorunlarıyla başvuran bireylerden oluşmaktadır. Normal örnekleme oluşturan katılımcılar, bu çalışmanın örneklemini oluşturan 994 kişi arasından seçkisiz olarak belirlenmiştir [$N = 100$, K

= 63 (% 63), $E = 37$ (% 37)]. Grubun yaş ortalaması 20.64 ($S = 1.85$) iken, yaş ranjı 17 - 25 arasındadır.

Klinik ve normal örneklemden oluşan iki grubun, YEBÖ'nün alt boyutlarından aldıkları puanlar bakımından farklılaşıp farklılaşmadıklarını değerlendirmek amacıyla bağımsız gruplar için t-testi yapılmıştır. Bulgulara göre, YEBÖ-A'nın Küçümseyici/Kusur Bulucu, Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı, Sömürücü/İstismar Edici, Koşullu/Başarı Odaklı, Aşırı İzin Verici/Sınırsız ve Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran Ebeveynlik alt boyutları bakımından klinik ve normal gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmaktadır ($t = 3.85 - 10.81$, $p < .05 - .001$ aralığında). Grupların ortalamalarına bakıldığında, klinik örneklemin yukarıda aktarılan alt boyutların tümünden normal örnekleme göre daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Gruplar arasında Kuralcı/Kalıplayıcı, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Kötümser/Endişeli ve Cezalandırıcı Ebeveynlik alt boyutları bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklar gözlenmemiştir. Grupların ortalamaları ve t değerleri Tablo 4'den izlenebilir.

Tablo 4. Klinik ve Normal Örneklem YEBÖ Alt Boyutları Bakımından Karşılaştırılması

	Grup	<i>N</i>	<i>Ort.</i>	<i>S</i>	<i>t</i>
Kuralcı/Kalıplayıcı	Normal	100	2.69	1.02	.73
	Klinik	38	2.83	.87	
Küçümseyici/Kusur Bulucu	Normal	100	1.52	.78	9.15**
	Klinik	38	2.91	.82	
Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı	Normal	100	2.16	.96	8.19**
	Klinik	38	3.51	.49	
Sömürücü/İstismar Edici	Normal	100	1.10	.42	1.81**
	Klinik	38	2.18	.71	
YEBÖ-A Aşırı Koriyucu/Evhamlı	Normal	100	3.07	.94	.41
	Klinik	38	3.15	1.21	
Koşullu/Başarı Odaklı	Normal	100	3.46	1.16	4.49**
	Klinik	38	2.57	.62	
Aşırı İzin Verici/Sınırsız	Normal	100	1.65	.68	8.07**
	Klinik	38	2.81	.90	
Kötümser/Endişeli	Normal	100	2.61	1.26	1.49
	Klinik	38	2.96	1.10	
Cezalandırıcı	Normal	100	2.63	.97	1.06
	Klinik	38	2.84	.98	
Değişime Kapalı/Duyularını Bastıran	Normal	100	2.88	1.14	3.85**
	Klinik	38	3.75	1.24	
Kuralcı/Kalıplayıcı	Normal	100	2.74	1.08	2.03*
	Klinik	38	3.11	.64	
Küçümseyici/Kusur Bulucu	Normal	100	1.46	.64	11.12**
	Klinik	38	2.91	.79	
Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı	Normal	100	2.40	1.02	8.72**
	Klinik	38	4.06	.93	
Sömürücü/İstismar Edici	Normal	100	1.14	.43	14.45**
	Klinik	38	2.87	.98	
YEBÖ-B Aşırı Koriyucu/Evhamlı	Normal	100	2.73	.84	1.58
	Klinik	38	2.98	.72	
Koşullu/Başarı Odaklı	Normal	100	3.47	1.20	.17
	Klinik	38	3.51	1.15	
Aşırı İzin Verici/Sınırsız	Normal	100	1.66	.75	1.66**
	Klinik	38	3.36	1.01	
Kötümser/Endişeli	Normal	100	2.38	1.08	3.82**
	Klinik	38	3.18	1.09	
Cezalandırıcı	Normal	100	2.54	.94	5.06**
	Klinik	38	3.54	1.22	
Değişime Kapalı/Duyularını Bastıran	Normal	100	3.38	1.34	1.53
	Klinik	38	3.02	1.01	

* $p < .05$, ** $p < .001$

İki grubun YEBÖ-B'nin alt boyutlarından aldıkları puanlar bakımından farklılaşmış farklılaşmadıklarını değerlendirmek amacıyla yapılan analiz sonuçları ise gruplar arasında, Kuralcı/Kalıplayıcı, Küçümseyici/Kusur Bulucu, Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı, Sömürücü/İstismar Edici, Aşırı İzin Verici/Sınırsız, Kötümser/Endişeli ve Cezalandırıcı ebeveynlik ($t = 2.00 - 14.45$, $p < .05 - .001$) boyutları bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark olduğuna işaret etmektedir. Grupların ortalamalarına bakıldığında, klinik örneklemin aktarılan boyutlardan normal örnekleme göre daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Grupların ortalamaları ve t değerleri yine Tablo 4'den izlenebilir. Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı ve Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran ebeveynlik boyutları bakımından ise gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır.

Güvenirlilik Çalışması

Test-Tekrar Test Güvenirliliği. YEBÖ'nün test-tekrar test güvenirliliğini belirlemek amacıyla uygula-

maların yapıldığı gruptan 107 katılımcıya ortalama üç hafta arayla tekrar uygulama yapılmıştır. Test-tekrar test uygulamasının yapıldığı grubun yaklaşık 91'i kadın (% 85), 12'si (% 11.2) erkektir; 4 katılımcı (% 3.7) cinsiyet belirtmemiştir. Katılımcıların yaş ortalaması 19.91'dir ($S = 1.58$). Yaş ranjı 18-29 arasındadır. Ölçeğin faktör analizi sonuçlarına göre belirlenen boyutları temel alan test-tekrar test sonuçları Tablo 5'de verilmiştir. Görüldüğü gibi, YEBÖ-A formu için Pearson korelasyon katsayıları .38 ile .83 ($p < .01$) arasında değişirken YEBÖ-B formu için ise Pearson korelasyon katsayıları ise .56 ile .85 ($p < .01$) arasında değişmektedir. Buna göre, kabul edilebilir düzeylerde anlamlı katsayılarla ulaşılmıştır.

İç Tutarlılık. İlgili analizler, faktör analizinin incelendiği örneklem havuzu üzerinden yürütülmüştür. Yapılan analizler sonucu, iç tutarlık katsayılarının YEBÖ-A formunda $\alpha = .53 - .86$, YEBÖ-B formunda ise $\alpha = .61 - .88$ arasında değiştiği anlaşılmıştır. Buna göre, kabul edilebilir düzeylerde anlamlı katsayılarla ulaşılmıştır. İlgili değerler Tablo 5'de sunulmuştur.

Tablo 5. YEBÖ İç Tutarlık ve Test- Tekrar Test Güvenirlilik Analizleri Sonuçları

	Ort.	S	İç Tutarlık	Test-Tekrar Test (N = 107)	
YEBÖ-A	Kuralcı/Kalıplayıcı	2.5	.94	.86	.67*
	Küçümseyici/Kusur Bulucu	1.38	.58	.84	.60*
	Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı	2.08	.92	.85	.83*
	Sömürücü/İstismar Edici	1.07	.28	.73	.38*
	Aşırı Koruyucu/Evhamlı	3.08	.94	.68	.52*
	Koşullu/Başarı Odaklı	3.37	1.18	.73	.74*
	Aşırı İzin Verici/Sınırsız	1.66	.7	.62	.49*
	Kötümser/Endişeli	2.34	1.11	.61	.76*
	Cezalandırıcı	2.37	.91	.60	.66*
Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran	2.7	1.11	.53	.66*	
YEBÖ-B	Kuralcı/Kalıplayıcı	2.64	1.02	.86	.72*
	Küçümseyici/Kusur Bulucu	1.48	.74	.88	.68*
	Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı	2.49	1.1	.88	.85*
	Sömürücü/İstismar Edici	1.16	.46	.76	.80*
	Aşırı Koruyucu/Evhamlı	2.8	.86	.63	.74*
	Koşullu/Başarı Odaklı	3.4	1.23	.75	.70*
	Aşırı İzin Verici/Sınırsız	1.68	.76	.66	.56*
	Kötümser/Endişeli	2.34	1.16	.64	.80*
	Cezalandırıcı	2.44	1.03	.64	.81*
Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran	3.2	1.34	.61	.76*	

* $p < .01$

Tartışma

Aktarılan bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, YEBÖ'nün Türkçe formunun kabul edilebilir düzeyde geçerli ve güvenilir olduğu düşünülmektedir. Öncelikle, Türkçe form açısından ulaşılan faktör örüntüsü değerlendirilecek olursa, Anne ve Baba formları için 10 faktörlü ortak bir yapıya ulaşılmıştır. Bu faktörler: Kuralcı/Kalıplayıcı, Küçümseyici/Kusur Bulucu, Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı, Sömürücü/İstismar Edici, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı, Aşırı İzin Verici/Sınırsız, Kötümser/Endişeli, Cezalandırıcı ve Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran Ebeveynliktir. Belirtilen faktörlerin ağırlıklı olarak özgün formla örtüştüğü gözlenmektedir.

Young ve arkadaşları tarafından önerilen faktörlerin sınanmasına ilişkin ulaşılabilen tek çalışma Sheffield ve arkadaşları (2005) tarafından yürütülmüştür. Tablo 2'den de izlenebileceği gibi, her iki çalışmada ulaşılabilen faktör örüntüsü büyük oranda örtüşme göstermektedir. Sheffield ve arkadaşlarının (2005) çalışmasında ulaşılan Mükemmeliyetçi Ebeveynlik, mevcut çalışmada Kuralcı/Kalıplayıcı ve Koşullu/Başarı Odaklı alt boyutlarında yük almıştır. Diğer taraftan, mevcut çalışmada, Sheffield ve arkadaşlarının (2005) çalışmasından farklı olarak, Aşırı İzin Verici/Sınırsız Ebeveynlik ile Sömürücü/İstismar Edici Ebeveynlik olmak üzere ek alt boyutlara ulaşılmıştır. Mevcut bulgular özgün formda önerilen boyutlarla karşılaştırıldığında, bazı şema alt boyutlarının tek bir yapı olarak oluştuğu görülmüştür. Buna göre, Terk Edilme ve Güvensizlik/Suistimal Edilme şemaları Sömürücü/İstismar Edici Ebeveynlik boyutu altında; Tehditler Karşısında Dayanaksızlık, Bağımlılık/Yetersizlik ve İç İç Geçme/Gelişmemiş Benlik şemaları Aşırı Koruyucu/Evhamlı Ebeveynlik boyutunun altında; Duygusal Yoksunluk, Kendini Feda, Hak Görme/Büyüklik ve İç İç Geçme/Gelişmemiş Benlik şemalarına ilişkin bazı maddeler Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Ebeveynlik boyutunun altında; Kusurluluk, Başarısızlık ve Boyun Eğiciliğe ilişkin maddeler Küçümseyici/Kusur Bulucu Ebeveynlik boyutunun altında; Yüksek Standartlar/Aşırı Eleştiricilik ile İç İç Geçme/Gelişmemiş Benlik, Duyguları Bastırma ve Cezalandırıcılığa ilişkin bazı maddeler Kuralcı/Kalıplayıcı Ebeveynlik boyutunun altında; Yetersiz Özdenetim şemasına ilişkin maddeler Aşırı İzin Verici/Sınırsız Ebeveynlik boyutunun altında; Karamsarlık şemasına ilişkin maddeler Kötümser/Endişeli Ebeveynlik boyutunun altında; Duyguları Bastırma şemasına ilişkin maddeler Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran Ebeveynlik boyutunun altında; Cezalandırıcılık şemasına ilişkin maddeler Cezalandırıcı Ebeveynlik boyutunun altında ve son olarak Onay Arayıcılık şemasına ilişkin maddeler Koşullu/Başarı

Odaklı Ebeveynlik boyutunun altında birleşmiştir. Yalnızca Kendini Feda şemasının herhangi bir ebeveynlik boyutunun altına yerleşmediği görülmüştür. Görüldüğü gibi ulaşılan faktör örüntüleri kuramsal olarak birbiriyle ilişkili örtüşmeler göstermişlerdir.

Bununla birlikte, Şema Terapi modelinin, bireyci bir kültürel bağlamı yansıttığını varsaydığımızda, YEBÖ'de değerlendirilen ebeveynlik biçimlerinin toplulukçu temelli kültürümüzdeki doğurgularının incelenmesi önemli görünmektedir. Kağıtçıbaşı (2007) tarafından vurgulandığı gibi, kendilik gelişimi açısından belirleyici bir öneme sahip olan ebeveynlik biçimleri, sosyokültürel bağlam içinde değerlendirilmelidir. Yazarın yürüttüğü ve gözden geçirdiği çok sayıda inceleme, ebeveynin kontrolünün ve yakınlığının algılanışı ve doğurguları açısından kültürler arasında önemli farklılıklar bulunduğunu çarpıcı bir biçimde ortaya koymaktadır. Nitekim mevcut çalışmayla eş zamanlı yürüttüğümüz diğer bir incelememizin bulguları da (Soygüt ve Çakır, baskıda), dikkatimizi bu noktaya çekmiştir. Kişilerarası şemalar ve ebeveynlik biçimleri arasındaki ilişkileri incelediğimiz sözü edilen araştırmada, katılımcıların annelerine ilişkin değerlendirmeleri üzerinden yaptığımız incelemelerde, annelerini Aşırı Koruyucu/Evhamlı olarak algılayan bireylerde, kişilerarası şemaların Pasiflik boyutunun tamamlandığı görülmüştür. Buna göre, bu bireyler, annelerinden ilişkideki kontrolü almalarını istedikleri durumlarda, annelerinin, onlara bu istekleri doğrultusunda yaklaşacaklarını; yani istedikleri desteği vereceklerini beklemektedir. Belirtilen örüntü, önceki araştırmalarda (Hill ve Safran 1994; Soygüt ve Savaşır, 2001) işlevsel bir kişilerarası şema döngüsü ile ilişkili bulunduğu için bu bulgu kuramsal olarak beklendiği yönde görünmemektedir. Bu durum, Aşırı Koruyucu/Evhamlı olma tarzındaki ebeveynliğin, toplulukçu temelli kültürümüzde işlevsel bir ebeveynlik olarak algılanabileceğini akla getirmektedir. Öte yandan, belirtilen ebeveynlik biçimi ile psikolojik belirtiler arasında gözlediğimiz doğrusal ilişki ise bizi bu yorumdan bir ölçüde uzaklaştırmaktadır. Ayrıca klinik uygulamamızda, belirtilen ebeveynlik biçimi ile işlevsel olmayan şema örüntüleri ve psikolojik belirtiler arasında gözlediğimiz bağlantılar da doğrudan kültürel bağlama odaklı bu yorumu belirli düzeyde geçersiz kılmaktadır. Bu açıdan, ilgili bulgu diğer bir klinik gözlem çerçevesinde yorumlanabilir. Özellikle öngörüme veya psikoterapi sürecinin başlangıcında da, aşırı korumaya yönelik ebeveynlik biçimleri, danışanlar tarafından olumlu bir durum olarak aktarılabilmektedir. Psikoterapi sürecinin ilerlemesine bağlı olarak, bireyler yaşadıkları zorluklar ile ebeveynlerinin aşırı koruyucu tarzı arasındaki olumsuz bağlantıyı görebilmektedir. Dolayısıyla çalışmamızda, ebeveynlerden destek beklentisine işaret eden kişilerarası

şema örüntüsü, aslında ebeveynin aşırı korumaya yönelik sağlıklı tutumunu yansıtır ve bu nedenle de psikolojik belirti geliştirmeye ilişkili olabilir. Aktarılan gözlemler, kuşkusuz spekülasyon yorumları niteliğindedir. Bu açıdan, Türkçe formda ulaşılan faktörlerin, kültürel bağlamda tartışılabilmesi için henüz yeterli düzeyde veri havuzu oluşmadığı gözden kaçırılmamalıdır. Ayrıca, gerek Batı’da gerekse Türkiye’de yürütülen çalışmalarda, yeterli düzeyde klinik örneklem temsili olmaması da kültürel karşılaştırmalar temelinde bir tartışma yürütmeyi sınırlandırmaktadır. Örneğin, gerek mevcut çalışmada gerekse Sheffield ve arkadaşlarının (2005) çalışmasında, özgün formda önerilen Kendini Feda ebeveynlik biçiminin oluşmadığı görülmektedir. Oysa Türkiye’deki uygulama alanındaki gözlemlerimizle uyumlu olarak Young Şema Ölçeği Kısa Form-3’ün (YŞÖ-KF3) psikometrik özelliklerine ilişkin yürütülen çalışmamızda (Soygüt, Karaosmanoğlu ve Çakır, baskıda), Kendini Feda şeması oluşmuştur. Dolayısıyla klinik örneklem üzerinde YEBÖ’nün faktör analizinin tekrarı önemli bulduğumuzdan, bu veri havuzunun oluşturulması çalışmaları devam etmektedir.

Öte yandan, kültürel bağlamda tartışma yürütmedeki diğer bir zorluk da, YEBÖ’deki madde içerikleriyle ilişkili olabilir. Örneğin, klinik gözlemlerimiz “Aşırı Koruyucu/Evhamlı Ebeveynlik” biçimi ile psikolojik belirti arasında güçlü bağlar olduğunu göstermektedir. Buna göre, şema terapi modelinin evrensel bir çerçevesi olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, bizim kültürümüzde, “Aşırı Koruyucu/Evhamlı ebeveynlik” biçimlerinin niceliksel ve niteliksel bir farkı olabileceği öne sürülebilir. Örneğin “bir yerimi inciteceğim diye çok endişelenirdim” maddesi, “bir yerimi inciteceğim diye o kadar çok endişelenir, üzerime öyle düşerdi ki, çok bunalırdım” gibi çok daha güçlü ifadelerle değiştirilerek yeniden incelenebilir. Nitekim, Kağıtçıbaşı’nın (2007) dikkat çektiği gibi, konuya ilişkin kavramsal karışıklıklar ve ölçüm araçlarındaki sorunlar kültürler arası incelemeleri zorlaştırmaktadır. Genel değerlendirmede, YEBÖ’nün faktör yapısının temelde Şema Terapi modeli ile uyumluluğuna, dolayısıyla, kabul edilebilir düzeyde bir yapı geçerliğine işaret eden bulgulara ulaşılmıştır.

SCL-90-R aracılığıyla değerlendirilen ölçeğin birleşen geçerliği, genel psikolojik belirtilerle olan korelasyonlar temelinde incelenmiştir. Çoğu alt boyut açısından, istatistiksel olarak anlamlı ve kuramsal olarak beklendik yönde ilişkiler gözlenmiştir. Bununla birlikte, bazı alt boyutlar açısından korelasyon katsayıları düşük olarak hesaplanmıştır. Anne formunun Sömürücü/İstismar Edici ve Değişime Kapalı/Duyularını Bastırın Ebeveynlik boyutlarının, GSI indeksi ile anlamlı korelasyon göstermemiş olması, izleyen çalışmalarda bu yapıların Anne formu için

geçerliğinin yeniden incelenmesini gerektirmektedir. Diğer taraftan, Depresyon alt boyutu açısından yapılan incelemelerde, her iki form açısından, Aşırı İzin Verici/Sınırsız Ebeveynlik biçiminin depresyonla ilişkili olmaması kuramsal olarak tarafımızca anlaşılır bulunmaktadır. Adı geçen boyut, ağırlıklı olarak narsistik kişilik özelliklerinin gelişiminde önemli olabilmektedir (Young ve ark., 2003). Ayrıca, literatürde, depresyonla ilişkili bulunan şemalar arasında, Terk Edilme, Yetersiz Özdenetim, Kusurluluk/ Utanma, Başarısızlık, Kendini Feda, Bağımlılık/Yetersizlik, Tehditler Karşısında Dayanaksızlık şemalarının olduğu bildirilmektedir (Calvete, Estevez, de Arrayobe ve Ruiz, 2005; Harris ve Curtin, 2002; McGinn, Cukor ve Sanderson, 2005; Welburn, Corstine, Dagg, Ponterfract ve Jordan, 2002). Buna göre, gözlenen ilişkiler, literatürdeki çeşitli çalışmalarla örtüşmektedir.

Benzer biçimde, Kaygı boyutu ile yapılan karşılaştırmalarda da, kuramsal yönde beklendik ilişkiler gözlenmiştir. Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı, Değişime Kapalı/Duyularını Bastırın ve Aşırı İzin Verici/Sınırsız ebeveynlik boyutları açısından ilişki gözlenmemesi yine kuramsal olarak beklendik olarak yorumlanabilir. Spekülasyon bir yorum olarak, anlamlılık göstermeyen boyutların, kaygı gelişiminde doğrudan etkisi olabilecek ebeveynlik biçimleri arasında yer almayabileceği düşünülmektedir. Bu açıdan, literatürde de, kaygı ile ilişkili bulunan şemalar arasında, Terk Edilme, Tehditler Karşısında Dayanaksızlık, Başarısızlık, Duyularını Bastırılması, Kendini Feda, Boyun Eğme Şemalarının olduğu belirtilmektedir (Calvete, Estevez, de Arrayobe ve Ruiz, 2005; Glaser, Campell, Calhoun, Bates ve Petrocelli, 2002; Welburn, Corstine, Dagg, Ponterfract ve Jordan, 2002). Bu noktada bizim çalışmamızın örtüşmediği tek boyut olarak Duyularını Bastırılması dikkati çekmektedir. Bununla birlikte, anlamlık gösteren boyutlar arasında diğer çalışmalar arasında da tam bir örtüşme olmaması nedeniyle, izleyen çalışmalarda konuya ilişkin incelemelere devam edilmesi önerilmektedir.

Diğer taraftan, Kişilerarası Duyarlık boyutu ile YEBÖ arasında yine kuramsal olarak beklendik yönde ilişkiler gözlenmiştir. Kişilerarası Duyarlık boyutu ile ilişki gözlenmeyen boyutlar arasında Aşırı İzin Verici/Sınırsız ebeveynlik biçiminin olması tarafımızca anlaşılır bulunmaktadır. Bununla birlikte, SCL-90-R’deki Genel Belirtiler (GSI), Depresyon, Kaygı ve Kişilerarası Duyarlık alt boyutları ile YEBÖ’nün Sömürücü/İstismar Edici Ebeveynlik alt boyutu arasında ilişki gözlenmemiş olması kuramsal olarak beklendik yönde değildir. Nitekim, McGinn ve arkadaşlarının (2005) çalışmasında, özellikle depresyon gelişiminde, belirtilen ebeveynlik biçiminin önemli bir aracı değişken olduğu gösterilmiştir. Bu açıdan, örneklemimizin belirtilen alt

boyuttan oldukça düşük ortalama değerleri almış olması (bkz., Tablo 5), katılımcılarımızın bu tür ebeveynlik biçimine hemen hiç maruz kalmamış olduklarını belirttiklerini göstermektedir. Başka bir deyişle ilgili ebeveynlik biçimi örneklemimizde yeterince temsil edilmektedir. Dolayısıyla, ilgili yapının izleyen çalışmalarda özellikle klinik örneklem üzerinde incelenmeye devam edilmesi önemli görülmektedir. Sonuç olarak, aktarılan bulgular, ölçeğin birleşen geçerliği açısından sınırlı da olsa destekleyici veriler olarak yorumlanabilir. Bu açıdan, izleyen dönemde ayrıca bilişsel ve ilişkisel değişkenlere odaklı incelemelere de gereksinim olduğu düşünülmektedir.

Diğer taraftan, klinik ve normal örneklem temelinde yürütülen karşılaştırmalı analizler ölçeğin ayırt edici geçerliğini destekler niteliktedir. Klinik örneklemi oluşturan katılımcılar, bütün ebeveynlik boyutları açısından, normal örnekleme göre yüksek ortalamalar sergilemiştir. Bununla birlikte, YEBÖ-A'nın Kuralcı/Kalıpçı, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Kötümser/Endişeli ve Cezalandırıcı Ebeveynlik boyutları ile YEBÖ-B'nin Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı ve Değişime Kapalı/Duyularını Bastıran ebeveynlik boyutlarının ayırt ediciliği gözlenmemiştir. Dolayısıyla, belirtilen yapıların ayırt ediciliğine ilişkin incelemelere izleyen çalışmalarda devam edilmesi önemli görülmektedir.

Ölçeğin Türkçe formu temelinde ulaşılan faktörler doğrultusunda hesaplanan iç tutarlılık katsayıları, bazı alt faktörler açısından görece düşük olmakla birlikte, her biri istatistiksel olarak kabul edilebilir düzeydedir. Bilindiği gibi, alt boyutlara düşen madde sayısının az olması iç tutarlılık katsayılarını doğal olarak düşürmektedir. Dolayısıyla, bazı alt boyutlardaki madde sayısının üç olduğu göz önünde tutulursa, ulaşılan katsayılarının yeterli bir düzeyi temsil ettiği söylenebilir. Bu açıdan, ölçeğin güvenilirliği ile ilgili elde edilen bulgular, özgün form ile yürütülen çalışmaları (Sheffield ve ark., 2005) desteklemektedir. Alt ölçeklere göre bakılan tutarlılık incelemelerinde ise çalışmalar arasında fark görülmektedir.

Diğer taraftan ölçeğin zamanda tutarlılığına ilişkin incelemelerde, alt ölçekler açısından istatistiksel olarak anlamlı ve kabul edilebilir düzeylerde, ağırlıklı olarak yüksek, katsayılar gözlenmektedir. Özellikle ölçeğin doğası açısından düşünüldüğünde, başka bir deyişle, algılanan ebeveynlik biçimlerinin durağan ve değişime dirençli olabileceği göz önünde bulundurulduğunda, güvenilirlik ölçütleri açısından, ölçeğin zamanda tutarlı olduğunun gösterilmesi önemli bir bulgu olarak düşünülmektedir.

Aktarılan bulgulardan görüldüğü gibi, YEBÖ'nün araştırma ve klinik örneklemelerde kullanımı açısından, özgün forma benzer bir faktör örüntüsü sergilediği,

kabul edilebilir düzeylerde güvenilirlik, birleşen ve ayırt edici geçerliğe, dolayısıyla yapı geçerliğine sahip olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, Sheffield ve arkadaşlarının (2005) vurguladığı gibi, ebeveynlerin değerlendirildiği durumlarda, bireylerden geçmişte belirli bir dönemin hatırlanması istenmektedir ki burada hatırlamaya ilişkin yanlılıklar olabilir. Diğer taraftan, bireyler ebeveynleriyle olan yeni dönem ilişkilerinden etkilenerek bildirimde bulunabilirler. Ayrıca, belirli bir erken dönem şemanın etkisiyle, ebeveynlere ilişkin yaşantılarını farklılaştırarak aktarılabilirler. Bu sınırlılıklar, ölçeğin özellikle kaçırmamalıdır. Bununla birlikte, Şema Terapi uygulamalarında, vakalarla birebir yürütülen değerlendirme görüşmelerinde ve terapi süreci içerisinde ölçek maddeleri üzerinde daha ayrıntılı bilgiler alınabildiği için ölçeğin uygulamadaki kullanımında söz konusu sınırlılıklar daha aza indirgenmektedir. Sonuç olarak, izleyen dönemde özellikle klinik örneklem üzerinde, farklı değişkenlerin de dikkate alındığı incelemeler ile ölçeğin araştırma ve uygulama alanındaki yaygın katkısının artacağı düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss; Vol. I. Attachment*. Australia: Pimlico .
- Calvete, E., Estevez, A., de Arrayobe, E. L. ve Ruiz, P. (2005). Schema questionnaire - short form: Structure and relationship with automatic thoughts and symptoms of affective disorders. *European Journal of Psychological Assessment, 21* (2), 90-99.
- Dağ, İ. (1991). Belirti tarama listesi (SCL-90-R)'nin üniversite öğrencileri için güvenilirliği ve geçerliği. *Türk Psikiyatri Dergisi, 2*, 5-12.
- Dağ, İ. (2000). Belirti tarama listesi (SCL-90-R). Ö. Aydemir ve E. Köroğlu, (Çev., Ed.), *Psikiyatride kullanılan klinik ölçekler*. Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Glaser, B. A., Campbell, L. F., Calhoun, G. B., Bates, J. F. ve Petrocelli, J. V. (2002). The early maladaptive schema questionnaire - short form: A construct validity. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development, 35*, 2-13.
- Harris, A. E. ve Curtin, L. (2002). Parental perceptions, early maladaptive schemas and depressive symptoms in young adults. *Cognitive Therapy and Research, 26*, 405-416.
- Hill C. ve Safran, J. (1994). Assessing interpersonal schemas: Anticipated responses of significant others. *Journal of Social and Clinical Psychology, 13*, 366-379.
- Kagitcibasi, C. (2007). *Family, self and human development across cultures: Theory and applications* (2. baskı). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- McGinn, L. K., Cukor, D. ve Sanderson, W. C. (2005). The relationship between parenting style, cognitive style, anxiety and depression: Does increased early adversity influence symptom severity through the mediating role of cognitive style? *Cognitive Therapy and Research, 29*, 219-242.
- Safran, J. (1990). Towards a refinement of cognitive therapy in light of interpersonal theory: I. theory. *Clinical*

- Psychology Review*, 10, 87-105.
- Savaşır, I. (1994). Ölçek uyarlamasında sorunlar ve bazı çözüm yolları. Psikolojik Testler I, Özel Sayı, *Türk Psikoloji Dergisi*, 33, 27-32.
- Sheffield A., Waller, G., Emanuelli, F., Murray, J. ve Meyer, C. (2005). Links between parenting and core beliefs: Preliminary psychometric validation of the Young parenting inventory. *Cognitive Therapy and Research*, 29, 787-802.
- Sheffield A., Waller, G., Emanuelli, F. ve Murray, J. (2006). Is comorbidity in the eating disorders related to perceptions of parenting? Criterion validity of the revised Young Parenting Inventory. *Eating Behaviours*, 7, 37-45.
- Soygüt G. ve Savaşır, I. (2001). The relationship between interpersonal schemas and depressive symptomatology. *Journal of Counseling and Clinical Psychology*, 48 (3), 359-364.
- Soygüt, G. ve Çakır, Z. (baskıda). *Ebeveynlik biçimleri ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişkilerde kişilerarası şemaların aracı rolü: Şema odaklı bir bakış*. Türk Psikiyatri Dergisi.
- Soygüt, G., Karaosmanoğlu, A., ve Çakır, Z. (baskıda). *Erken dönem uyumsuz şemaların değerlendirilmesi: Young şema ölçeği kısa form-3'ün psikometrik özelliklerine ilişkin bir inceleme*. Türk Psikiyatri Dergisi.
- Welburn, K., Corstine, M., Dagg, P., Ponterfract, A. ve Jordan, S. (2002). The schema questionnaire -short form: Factor Analysis and relationships between schemas and symptoms. *Cognitive Therapy and Research*, 26 (4), 519-530.
- Young, J. E., ve Lindemann, M. (1992). An integrative schema-focused model for personality disorders. *Journal of Cognitive Psychotherapy: An International Quarterly*, 6, 11-23.
- Young, J. (1994). *Young Ebeveynlik Ölçeği*. Basılmamış Rapor.
- Young, J. E., Klosko, J. S., ve Weishaar, M. E. (2003). *Schema therapy: A practitioner's guide*. New York: The Guilford Press.

Summary

Assessment of Parenting Styles: A Psychometric Study of the Turkish Young Parenting Inventory

Gonca Soygüt
Hacettepe University

Zehra Çakır
Hacettepe University

Alp Karaosmanoğlu
Psikonet

Based on their schema therapy model, Young et al. (Young, 1990; Young, Klosko and Weishaar, 2003) have suggested that there are some universal emotional needs that must be met in childhood by caregivers. These needs are required for psychological health and adjustment in later life. Accordingly, they have postulated five core emotional needs such as: Secure attachments to others, autonomy, confidence and sense of identity, freedom to express valid needs and emotions, spontaneity and play, and realistic limits and self control. Authors have believed that early maladaptive schemas result from these unmet core emotional needs and crumple early childhood experiences.

From an aforementioned theoretical background, Young (1994) has developed Young Parenting Inventory (YPI) to assess perceived parenting experiences. As the studies about psychometric validation of the original version of the scale still continue, we have attained to only a limited number of studies. Sheffield, Waller, Emanuelli, Murray and Meyer's (2005) study has performed acceptable levels of validity and reliability for the shorter version of the YPI-R. Factor analyses revealed coherent nine scales for both maternal and paternal forms, such as: Emotionally Depriving, Overprotective, Belittling, Perfectionist, Pessimistic/Fearful, Controlling, Emotionally Inhibited, Punitive and Conditional/Narcissistic parenting styles. They reported moderate to high test-retest reliability and adequate internal consistency for the scales. In their further study addressing criterion validity, Sheffield, Waller, Emmanuelli and Murray (2006) have showed that a number of the YPI-R subscales significantly predicted somatization subscale of the Brief Symptom Inventory (BSI) and discriminated impulsive behaviors.

As a part of a number of validity and reliability

studies of Young Schema Inventories on Turkish sample, the aim of the current study is to examine psychometric properties of the Young Parenting Inventory. The primary purpose of the study is to enable conducting Schema Therapy practice in Turkey. As a second purpose, we aim to enable the utilization of Schema Inventories as instruments in schema focused research settings in Turkey.

Method

Participants

Overall, the sample consisted of 994 voluntary undergraduate and graduate university students (% 63 women, %37 men) with a mean age of 21.01 ($S = 2.26$, range: 17-34). As to the phases of the study, the number of participants varied for different statistical analyses ($N = 107 - 994$). Additionally, we examined discriminant validity of the scale by comparing clinical sample ($N = 38$; 77.1 % women, 22.9 % men) with a mean age of 38.43 ($S = 6.93$, range: 21 - 42) and normal sample ($N = 100$; 63 % women, 37 % men) with a mean age of 20.64 ($S = 1.85$, range: 17 - 25).

Instruments

Young Parenting Inventory (YPI). YPI, developed by Young (1994), is a self-report questionnaire consisting of 72 items and it is intended to identify the potential origins of 17 early maladaptive schemas. These maladaptive schemas are: Emotional Deprivation, Mistrust/Abuse, Abandonment, Vulnerability to Harm, Defectiveness/Shame, Subjugation, Self-Sacrifice, Failure to Achieve, Dependence/Incompetence, Unrelenting Standards, Entitlement, Insufficient Self Control/Self-Discipline, Enmeshment, Negativity/Pessimism,

Emotional Inhibition, Punitiveness and Approval-Seeking. Each item is rated on a 6-point Likert type scale (1: “completely untrue”, 6: describes him/her perfectly”) reflecting how well each statement describes the participant’s mother and father in childhood. With the exception of first five items in emotionally depriving scale, higher scores indicates a perception that the parent behaved in way that would generate the related early maladaptive schemas.

Symptom Checklist-Revised (SCL-90-R). SCL-90-R, developed by Derogotis (1977; 1994) and adapted to Turkish sample by Dağ (2000; 2001), is a self report symptom checklist that measures how distressed respondents felt during the past seven days, on a list of 90 items. The scale is rated on a 5-point Likert type scale and it measures nine symptom subscales: Depression, Somatization, Obsessive-Compulsive, Interpersonal Sensitivity, Anxiety, Hostility, Phobic Anxiety, Paranoid Ideation and Psychoticism as well as a Global Severity Index (GSI), Positive Symptom Total and Positive Distress Index. Reliability and validity of the widely used scale are supported by several studies.

Procedure

After a brief description of the study, voluntary participants completed the counter-balanced questionnaires in a classroom setting.

Results

Validity

Factor Structure. The principal component factor analysis with varimax rotation yielded that a 10 factor solution for both maternal (explained variance: 47.69 %) and paternal (explained variance: % 51.61) forms fit the data. Since there was a substantial overlap between the two forms, an overlapping scale was generated using only items and factors that were common to both parents. Eight items (15, 27, 33, 34, 35, 44, 55 and 57) that did not load on any factor in the overlapping scale excluded from the scale. Ten factors that were common to both parents are: Emotionally Depriving, Overprotective/Anxious, Belittling/Criticizing, Pessimistic/Worried, Normative, Restricted/Emotionally Inhibited, Punitive, Conditional/Achievement Focused, Overpermissive/Boundless and Exploitative/Abusive Parenting styles. Differing from the original scale, items 36, 45, 52 and 63 that loaded on the emotionally depriving parenting subscale endorsed to be recoded as they loaded the factor inversely.

Convergent Validity

Correlation coefficients between a number of the

YPI subscales and Depression, Anxiety, Interpersonal Sensitivity subscales and GSI index of the SCL-90-R were found to be statistically significant. For the maternal form, the correlation coefficients with the YPI were as followed: ($r = .12 - .39, p < .05 - .01$) for GSI Index; ($r = .13 - .43, p < .05 - .01$) for Depression subscale; ($r = .15 - .30, p < .05 - .01$) for Anxiety subscale and ($r = .12 - .36, p < .05 - .01$) for Interpersonal Sensitivity subscale of the SCL-90-R. Direction of relations was congruent with theoretical expectations. Significant correlations were not observed between Exploitative/Abusive and Restricted/Emotionally Inhibited Parenting subscales and GSI Index; Overpermissive/Boundless Parenting and Depression subscale; Emotionally Depriving, Exploitative/Abusive, Overpermissive/Boundless and Restricted/Emotionally Inhibited Parenting subscales and Anxiety subscale and finally Overpermissive/Boundless Parenting subscale of the YPI and Interpersonal Sensitivity subscale of SCL-90-R. As for the paternal form, statistically significant coefficients with GSI Index ($r = .21 - .35, p < .01$) and Depression ($r = .18 - .36, p < .01$); Anxiety ($r = .13 - .30, p < .05 - .01$) and Interpersonal Sensitivity ($r = .21 - .34, p < .01$) subscales of the SCL-90-R were observed with several subscales of the YPI. Direction of relations was congruent with theoretical expectations. Exploitative/Abusive and Overpermissive/Boundless Parenting subscales did not show any significant correlation with GSI Index, Depression, Anxiety and Interpersonal Sensitivity subscales of SCL-90-R.

Discriminant Validity

T-test Analyses. Independent samples t-test, comparing clinical and normal samples, showed that there were statistically significant differences between the groups on some dimensions of the YPI. For the maternal form, there were significant differences between the groups in Belittling/Criticizing, Emotionally Depriving, Exploitative/Abusive, Conditional/Achievement Focused, Overpermissive/Boundless and Restricted/Emotionally Inhibited Parenting subscales ($t = 3.85 - 10.81, p < .05 - .001$). The clinical sample had higher mean scores than the normal sample. There were not any significant differences between the groups on Normative, Overprotective/Anxious, Pessimistic/Worried and Punitive Parenting subscales. As for the paternal form, significant differences between the groups were observed for Normative, Belittling/Criticizing, Emotionally Depriving, Exploitative/Abusive, Overpermissive/Boundless, Pessimistic/Worried and Punitive Parenting subscales ($t = 2.00 - 14.45, p < .05 - .001$). Clinical sample had higher mean scores than normal sample on the foregoing subscales. On the other hand, there were not any significant differences between the groups on

Overprotective/Anxious, Conditional/Achievement Focused and Restricted/Emotionally Inhibited Parenting subscales.

Reliability. Test-retest reliability analyses demonstrated that both maternal and paternal forms of the YPI subscales had acceptable test-retest reliability (for maternal form: $r = .38 - .83$ ($p < .01$) and paternal form: $r = .56 - .85$ ($p < .01$).

Internal Consistency. The internal consistency coefficients of the YPI subscales were ranging between $\alpha = .53 - .86$ for the maternal form and $\alpha = .61 - .88$ for the paternal form.

Discussion

The general evaluation of the findings suggests that the YPI has acceptable validity and reliability for Turkish university students sample and it is utilizable in clinical and research settings.

Factor analysis revealed ten common factors, for both maternal and paternal forms, exhibiting substantial overlapping between the current and Sheffield et al.'s (2005) study. As a slight difference, while items which were loaded on Perfectionist Parenting subscales in Sheffield et al.'s study, they were loaded on Normative and Conditional/Achievement Focused Parenting subscale in the current study. Furthermore, congruent with schema therapy model, two different subscales (Overpermissive/Boundless and Exploitative/Abusive Parenting subscales) were also observed in the current study. Accordingly, it can be assumed that the factor structure of the Turkish YPI is basically congruent

with the model and it has acceptable construct validity. Secondly, as an indicator of convergent validity, observed significant correlations between the YPI subscales and SCL-90 subscales were consistent with theoretical expectations and previous studies (e.g., Harris & Curtin, 2002; McGinn et al., 2005). Finally, significant differences between clinical and normal samples pointed out that the discriminative power of the Turkish YPI.

As for the reliability, the correlations examined between test-retest analyses demonstrated high levels of consistency over time; and Cronbach Alpha analyses also revealed high levels of internal consistency for each subscale. Given that the YPI assessing stable constructs, these findings seem to be crucial evidences for the reliability of the Turkish YPI.

In overall evaluation, despite the fact that factor structure of the Turkish YPI is broadly similar with the preliminary research and theoretical foresight, given that Schema Therapy model has built in an individualistic cultural context, it is important to examine the implications of the parenting styles assessed by the Turkish YPI in our collectivist culture. Kağıtçıbaşı (2007) strictly emphasized that there are major cross-cultural differences in perception of parental control and warmth; and parenting styles that have a determining role in self development must be evaluated in a socio cultural context. At this point, we believe that, although schemas and parental styles have some universalities in relation to their impacts on psychological health, further research is necessary to address their implications and possible paternal differences in our collectivistic cultural context.